

N:o 61.

Ank. till Riksd. kansli den 26 april 1893, kl. 9 e. m.

*Lagutskottets utlåtande, i anledning af väckta motioner angående
ändrad lagstiftning i fråga om sättet för testamentes
delgifning i vissa fall m. m.*

Till lagutskottets behandling har Andra Kammaren hänvisat två särskilda motioner, väckta af herr *O. Erickson* i Bjersby, n:o 22, och herr *L. Persson* i Heljebol, n:o 119, hvilka motioner afse, den förstnämnda att åstadkomma en lagstiftning i syfte, dels att testamente må med laga verkan delgifvas god man, hvilken af rätten förordnats att tillvarataga å okänd ort vistande arfvinges rätt, dels ock att i sammanhang dermed sådan god mans rättsliga ställning varder i dess helhet bestämd, samt den sistnämnda att i 18 kap. 1 § ärfdabalken införas bestämmelser om sättet för delgifning af testamente i förenämnda fall.

I sin ofvanbemälda motion anför nu herr *Erickson* följande:

I gällande lag förekommer icke något stadgande derom, huru med delgifning af testamente skall förfaras i det fall, att arfvinge befinner sig å okänd ort. Sedan numera i följd af den år efter år fortgående utflytningen till främmande land svenskar i betytande mängd uppehålla sig i alla verldsdelar, har detta förhållande vid utredning af dödsbo, der den affidne upprättat testamente, i synnerhet i de fall, der testamentet afsett fast egendom, vållat högst betydliga svårigheter; och då dessa svårigheter antagligen i stället för att minskas år efter år komma att ökas, anser jag det vara af högsta vikt att genom lagstadganden, så vidt ske kan, undanrödja desamma.

Frågan härom har redan förut understälts Riksdagens pröfning. Vid sistlidet års lagtima riksdag väckte nemligen herr L. Persson i Heljebol motion i ämnet, i hvilken föreslogs den ändring i 18 kap. 1 § ärfdabalken, att, i händelse man ej visste hvar arfvinge upphölle sig, honom skulle genom allmänna tidningarna föreläggas natt och år att sig anmäla, och att, derest sådan arfvinge ej gaf sig till känna inom den tid, rätten skulle förordna god man att hans anspråk bevaka.

I det utlåtande, lagutskottet vid nyss berörda riksdag afgaf öfver nämnda motion, erkände utskottet tillvaron af omförmälda svårigheter och behof af lagstiftning i ämnet, men fann den i motionen föreslagna anordningen med kungörelse i allmänna tidningarna icke leda till det åsyftade resultatet eller bringande af ett dödsbos utredning till skyndsamt slut. Deremot ansåg utskottet, att den senare i samma motion vilkorligt föreslagna anordningen hvilade, såsom utskottet uttryckte sig, på en tanke, hvilken visade hän på den rätta vägen för frågans lösning. Men då ett fullt verksamt botemedel uti ifrågavarande hänseende, enligt utskottets åsigt, kunde vinnas allenast genom en uttrycklig förklaring, att god man egde befogenhet att genom sina åtgöranden i saken binda arfvinge, och då den föreliggande motionen icke syntes utskottet kunna föranleda till förordandet af en dylik förklaring, hvilken för öfrigt borde gälla god mans rättsliga ställning i dess helhet, hemstälde utskottet, att motionen icke måtte af Riksdagen bifallas, hvilket också blef Riksdagens beslut.

Då emellertid behofvet af åtgärders vidtagande i syfte att undanrödja de antyddas svårigheterna kan sägas vara oafvisligt, vågar jag underställa frågan Riksdagens förnyade pröfning, dervid jag, med ledning af hvad deri förut, på sätt ofvan förmälts, förekommit, anser, att lagförändringen bör åvägabringas i den rigtning, att domstolen, i händelse en arfvinge befinner sig å obekant ort, skall förordna god man för honom, hvilken upprättadt testamente må delgifvas med den verkan, att, om gode mannen underlåter att i laga tid efter delgifningen klandra testamentet, detsamma skall mot en sådan arfvinge hafva vunnit laga kraft. I sammanhang dermed bör ock, såsom lagutskottet i sitt ofvanberörda utlåtande yttrat, gifvas bestämmelser om god mans rättsliga ställning i dess helhet; och då naturligtvis för en enskild motionär måste möta svårigheter för affattande af ett lagförslag i ämnet i dess nödiga omfattning och upprättandet af ett dylikt lagförslag lämpligast torde böra uppdragas åt Kongl. Maj:t, tillåter jag mig härmed vördsamt föreslå, att Riksdagen måtte i skrifvelse anhålla, att Kongl. Maj:t ville låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag i antyddas syftet till lag angående sättet för testamentes delgifning åt arfvinge, som vistas å okänd ort, samt rörande den rättsliga

ställning i sin helhet en för dylik arfvinge af rätten förordnad god man i denna sin egenskap intager.

Herr L. Persson har, under erinran om hvad laguskottet vid behandlingen af hans ofvan berörda, vid 1892 års lagtima riksdag väckta motion anfört, framhållit, att han icke ansåge sig böra ingå på ett så omfattande och svårlöst spörsmål som bestämmandet af god mans rättsliga ställning i dess helhet, men att bristfälligheten i vår testamentslagstiftning derutinnan, att densamma saknade föreskrift om sättet för testamentes delgifvande i det fall, att arfvinge vistades på okänd ort, borde med det snaraste afhjelpas samt för ty hemställt, att Riksdagen ville för sin del besluta, att 18 kap. 1 § ärfdabalken måtte erhålla följande ändrade lydelse:

Hvar, som något testamente fått hafver, vare skyldig i staden inom sex månader och å landet sist å det ting, som infaller näst efter sex månader, sedan han gifvarens död och testamente veta fick, det inför domaren att uppvisa; och gifve in tillika en riktig afskrift, som arfvingarne tillställas skall. *Vet man ej, hvar arfvinge sig uppehåller, förordne rätten god man att med laga verkan hans anspråk bevaka.* Hafver den som testamentet fått det ej i handom, låte då rätten veta, att testamente till honom gjordt är o. s. v.

Såsom motionärerna framhållit, har lagstiftaren icke tydligt löst frågan, huru med delgifvande af testamente skall förhållas, när arfvinge vistas å okänd ort. Innan testamentstagaren uppfyllt lagens kraf på testamentets delgifvande med den frånvarande arfvingen, har han ingen trygghet i sin rätt till det testamenterade godset. Arfvingen åter eger, så länge han ej förlorat sin arfsrätt, att inom den i lag stadgade tid klandra det af arflåtaren upprättade testamente. Först sedan han, utan att kunna visa laga förfall, försummat tiden att bevaka sin arfsrätt, blir han förlustig rättigheten att klandra ett dylikt förordnande. I det fall, som omförmäles i 15 kap. 5 § ärfdabalken, nemligen att man visserligen vet, hvem den aflidne arflåtarens inländske arfvinge är, men icke hvarest han vistas, har arfvingen en tid af ända till tio år från den dag, då kungörelsen om arvet i allmänna tidningarna sista gången infördes, att anmäla sig för arfvets emottagande. De olägenheter, som i sådana fall uppstå för en testamentstagare, hvilken, i saknad af föreskrift om laglig utväg att delgifva testamentet, kan komma att under en tid af vid pass elfva år vara i ovisshet

om testamentets giltighet, torde ligga i öppen dag. Särskildt känbar blir denna olägenhet, der testamentet afser fast egendom, då nemligen ansökan om lagfart på grund af testamente jemlikt 6 § lagfartslagen icke får bifallas, förr än sökanden visat, att testamentet vunnit laga kraft.

Såsom bekant måste domstolarne förordna god man för en å okänd ort vistande arfvinge. Testamentstagaren har derefter vanligen låtit delgifva testamentet med denne gode man, och testamentet har af många domstolar ansetts laga kraftvunnet, sedan gode mannen godkänt testamentet eller underlåtit att i behörig tid klandra detsamma.

Den lämpligaste utvägen att undanrödja den tveksamhet, som nu förefinnes, om hvad i förevarande fall *är* den rätta lagtolkningen, och de af denna tveksamhet härflytande olägenheter, synes utskottet vara att — på sätt herr Erickson föreslagit och jemväl laguskottet vid 1892 års lagtima riksdag förordat — i lag uttryckligen stadga, det god man eger befogenhet att genom sina åtgöranden i förevarande afseende binda arfvinge.

Med anslutning till hvad utskottet vid nämnda riksdag i frågan uttalat, håller utskottet vidare före, att en lagstiftning i förevarande ämne bör omfatta den rättsliga ställning i allmänhet, som tillkommer sådan god man, hvarom ofvan nämnts.

Gode mannens skyldighet att, såsom det heter i 15 kap. 5 § ärfdebalken, »arftet vårda och förvalta», innebär ett förhållande, som närmast torde vara att förlikna med en förmyndares i fråga om myndlingens ekonomiska angelägenheter, Denna likhet har blifvit än större, sedan förordningen den 31 oktober 1873 tillerkänt god man behörighet att, efter det närmaste fränders råd inhemtats och rättens tillstånd erhållits, sälja eller låta inteckna den frånvarandes fasta egendom, samt lagen den 16 maj 1890 stält honom under samma kontroll och redovisningsskyldighet som förmyndare.

Lagstiftningen har således utvecklats sig i den riktning att i flera afseenden likställa god man med förmyndare, och det torde kunna ifrågasättas, huruvida ej skäl förefinnas att utsträcka denna likställighet jemväl till återstående fall.

Utskottet anser för ty, att den ifrågasatta lagstiftningen i detta ämne icke bör gifvas den inskränkta omfattning, som blifvit af herr L. Persson föreslagen; och hemställer följaktligen,

1:o) att herr L. Perssons i ämnet väckta motion icke må af Riksdagen bifallas; och

2:o) att Riksdagen, i anledning af herr Erickssons motion, måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t ville låta utarbета och för Riksdagen fram-

lägga förslag till lagbestämmelse, hvarigenom den af rätten för en å okänd ort vistande arfvinge förordnade gode mannens rättsliga ställning varder i sin helhet bestämd.

Stockholm den 25 april 1893.

På lagutskottets vägnar:

L. ANNERSTEDT.

Reservation

af herr *Lilienberg*.